

SUDĖTINIAI NAUJŪJŲ SKOLINIŲ ATITIKMENYS

Jurga GIRČIENĖ

1. Įvadas

1.1. Naujųjų skolinių atitikmenimis¹ eina žodžiai (pvz.: *pilingas* – *šveitalas*, *odašveitis*) arba jų junginiai (pvz.: *pilingas* – *šveičiamasis kremas*, *valomoji kaukė*). Taigi atitikmenys formos atžvilgiu skyla į dvi grupes: vienažodžius ir keliažodžius. Šio straipsnio tikslas – aptarti keliažodžių atitikmenų atsiradimo prielaidas, jų struktūrą bei semantiką.

1.2. Leksikalizuoti (reiškiantys vieną sąvoką) žodžių junginiai (pvz., *dantų krapštukas*) vadinami sudėtiniais pavadinimais; terminologizuoti sudėtiniai pavadinimai (pvz., *degiosios dujos*) – sudėtiniais terminais (LKŽ¹ 1 12; DLKŽ² 12; Gaivenis, 1975, 57–89; LKG 3 10; Urbutis, 1978, 27; Ambrazas, 1986, 33; DLKG 483; DLKŽ³ 13; Labutis, 1994, 31, 1998, 53; Valeckienė, 1998, 120; DLKŽ⁴ 13). Keliažodžiai sudėtiniais pavadinimais einantys naujųjų skolinių atitikmenys analogiškai vadinami sudėtiniais atitikmenimis (SA).

1.3. Tiriamieji atitikmenys rinkti iš dviejų pagrindinių šaltinių: 1. 1995–2001 m. sukaupto kompiuterinio bendrosios² rašytinės vartosenos (dienraščiai, savaitraščiai, žurnalai; viešoji rašytinė reklama) duomenų banko: jį sudaro per 1500 antraštinių naujųjų skolinių, iš kurių 200 turi apie 450 šioje vartosenos srityje aptiktų atitikmenų; 2. Plačiamajam visuomenei teikiamų naujųjų skolinių ir jų atitikmenų sąrašų: a) Valstybinės lietuvių kalbos komisijos patvirtinto oficialaus dokumento „Nevartotinos naujosios svetimybės“ (LKKN 130–132); b) rekomendacinio pobūdžio sąrašo „Siūlomi naujųjų svetimybės atitikmenys“ (KK 71 84–95); c) V. Rudaitienės ir V. Vitkausko knygoje „Vakarų kalbų naujieji skoliniai“ pateikto žodynėlio (Rudaitienė, Vitkauskas, 1997 30–175); d) rekomendacinės lentelės „Keletas įvairuojančių kompiuterijos terminų“

¹ Naujųjų skolinių atitikmenimis vadinami lietuviški arba tarptautiniai žodžiai bei leksikalizuoti jų junginiai, vartojami arba teikiami vartoti vietoj naujųjų skolinių.

² Bendroji lietuvių kalbos vartoseną (dar vadinama *visuotine*, plg. Lyberis, 1983, 150–151; Keinys, 1999, 66) skiriama nuo *specialiosios* lietuvių kalbos vartosenos (plg., publicistika, spauda, grožiniai kūriniai (visuotinė vartoseną) / specialioji literatūra: žr. Lyberis, 1983, 150–151).

(GK 2000 4–6 9–11). Iš viso šiuose šaltiniuose rasta 662 minėtųjų dviejų šimtų naujųjų skolinių atitikmenys, iš kurių 308 yra sudėtiniai³.

2. Sudėtinių atitikmenų atsiradimo prielaidos

2.1. Sudėtiniai pavadinimai būdingi specialiosioms kalbos vartosenos sritims – jie sudaro didesniąją visų mokslo sričių terminų dalį (Gaivenis, 1975, 57–58; Danilenko, 1977, 104; Gajda, 1990, 96; Lejczyk, 1998, 44–45). Griniovio (Grinev, 1995, 141) teigimu, „sintaksiniu būdu“ sudaroma 60–90% ištirtų Europos kalbų terminų. Bendrojoje lietuvių kalbos, kaip ir kai kurių kitų kalbų (pvz., rusų, prancūzų: žr. Danilenko, 1977, 104; Offord 2001, 16), vartosenoje keliažodžiai pavadinimai buvo ne itin mėgstami, pavyzdžiui, tokių beveik neaptikta „liaudinėje specialiojoje leksikoje“ (Gaivenis, 1983, 5). Tačiau suaktyvėjusi kalbos terminologizacija, pasireiškianti ne tik vartojamų terminų gausa, bet ir žodžių junginių dalykinimu, skatina sudėtinių pavadinimų plitimą ir į šią vartosenos sritį (Keinys, 1999, 67). Tokį polinkį patvirtina ir sudėtinių atitikmenų, funkcionuojančių bendrojoje vartosenoje⁴, gausa: keliažodžiai pavadinimai sudaro beveik pusę (47%) visų tiriamų naujųjų skolinių atitikmenų. Žinoma, yra ir kitų veiksnių, galinčių skatinti sudėtinių atitikmenų radimąsi, pvz., skolinatas keliažodis pavadinimas, žodžių junginio, neturintčio naujumo atspalvio, priištimumas ir kt.

2.2. Dabartinės lietuvių kalbos bendrojoje vartosenoje funkcionuojantys sudėtiniai pavadinimai nėra tirti. Įvairiais aspektais tirti tik sudėtiniai terminai (Gaivenis, 1963; 1964; 1967; 1968; 1975; Kaulakienė, 1973; Auksoriūtė, 1996; Gaivenytė, 2000a; 2000b; Briaukienė, 2001, 72–95 ir kt.) bei keliažodžiai tarminiai augalų pavadinimai (Genelytė, 2001). Kitų kalbų sudėtiniais pavadinimais taip pat daugiau domisi terminologai (Superanskaja, 1989; Lejczyk, 1998; Gajda, 1990)⁵.

³ Į šį skaičių neįeina 15 daugiažodžių atitikmenų, kurie nėra sudėtiniai pavadinimai, pvz.: *line* [ryšys] – *realaus laiko* [ryšys]; *haute-couture* [drabužiai] – *aukštosios mados* [drabužiai].

⁴ Tiriameji skolinių atitikmenys, nors tarp jų ir pasitaiko vienos ar kitos srities terminų bei nomenklatūrinių žodžių (pvz., *bodyflexas* – *liekninamasis kvėpavimas* (sport.), *imeilas* – *elektroninis paštas*), funkcionuoja bendrojoje vartosenoje ar/ir teikiami tokiai vartosenai, taigi laikytini (ir) tokios vartosenos faktais (plg. Marcinkevičienės (2000, 6–7) pastabas dėl sunkumų, kylančių norint nustatyti, kokia žodžio vartoseną laikytina terminine).

⁵ Tai priklauso ir nuo leksikalizuoto ŽJ traktuotės: sintetinėse kalbose jie paprastai skiriami nuo sudurtinių žodžių, o analitinėse kalbose, nors ši takoskyra ir diskutuojama, vieno žodžio reikšmę turintys žodžių junginiai (pvz.: angl. *acid house*, *baby boom*, pranc. *crème depilatoire*) dažniausiai interpretuojami kaip keliašaknės leksemos, kurios, be abejo, laikomos leksikologijos objektu (žr. Kubrjakova, 1972, 353–356; Arakin, 1989, 221–230; Pažūsis, 1989, 67; New Words, 1997, Grammar, 1998, 459–463; Kemmer, 1999; Offord, 2001, 16, 107–110).

3. Sudėtiniai atitikmenys – žodžių junginiai

3.1. Sudėtiniais atitikmenimis, kaip ir kitais sudėtiniais pavadinimais, einantys žodžių junginiai (toliau – ŽJ) pagal reikšmę yra neskaidūs, tačiau pagal gramatinę sandarą niekuo nesiskiria nuo kitų ŽJ (DLKG 483).

3.2. Sudėtiniais pavadinimais, taigi ir sudėtiniais atitikmenimis, eina prijungiamieji žodžių junginiai⁶, kuriuos sudaro pagrindinis ir priklausomasis dėmenys (LKG 3 9; Sirtautas, Grenda, 1988, 44–45; DLKG 483; Balkevičius, 1998, 39; Labutis, 1998, 43, 49).

3.3. ŽJ paprastai skirstomi remiantis trimis kriterijais: 1) struktūriniu (pagal junginio dėmenų skaičių ir bendriausius juos jungiančių sintaksinių ryšių bruožus; dėmenų suaugimo laipsni); 2) formaliuoju (pagal tai, kuriai kalbos daliai priklauso pagrindinis dėmuo); 3) semantiniu (pagal apibendrintus ŽJ dėmenų semantinius santykius) (LKG 3 9–19; Sirtautas, Grenda, 1988, 45–48; Labutis, 1998, 50–92).

3.3.1. Pagal dėmenų laisvumo arba suaugimo laipsnį sudėtiniai atitikmenys, kaip ir kiti sudėtiniai pavadinimai, laikytini vieno žodžio reikšmę turinčiais, kalbėjimo procese atgaminamais nelaisvaisiais arba apylaisvais ŽJ⁷.

Pagal narių skaičių skirtini dvižodžiai sudėtiniai atitikmenys, išreikšti vientisiniais ŽJ, ir daugiažodžiai (trižodžiai bei keturžodžiai) sudėtiniai atitikmenys, išreikšti sudėtiniais ŽJ⁸, pgl.: *baneris – kaičioji reklama* ir *kaitus reklamos paveikslėlis*.

⁶ Yra manančių, kad bet kokį ŽJ gali sudaryti tik prijungiamuoju ryšiu susieti žodžiai, kiti ŽJ laiko ir dvišpusės sąsajos bei sujungiamuoju santykiu susietus žodžius (plačiau apie tai žr. Ambrazas, 1986, 11–12; Sirtautas, Grenda, 1988, 43–44; Labutis, 1998, 43–47).

⁷ Pagal dėmenų laisvumo arba suaugimo laipsnį žodžių junginiai skirstomi dvejopai. Vienur skiriami laisvieji (išlaikantys atskiras jungiamųjų žodžių reikšmes ŽJ) ir nelaisvieji (turintys vieno žodžio reikšmę ŽJ) (LKG 3 10); kitur – laisvieji (laisvai kuriami ŽJ), nelaisvieji (kalbėjimo procese ne kuriami, o atgaminami ŽJ) ir pusiau laisvi, arba apylaisviai (greičiausiai taip pat įsimenami, o ne kuriami kalbėjimo procese) žodžių junginiai (Labutis, 1994, 31; 1998, 53). (Vakarų lingvistikoje į pastaruosius panašūs ŽJ vadinami kolokacijomis (Marcinkevičienė, 1995, 40–54; 2001, 81–98).) Pirmuoju atveju sudėtiniai pavadinimai laikomi nelaisvaisiais ŽJ, antruoju – apylaisvais ŽJ.

⁸ Kaip ŽJ dėmenų laisvumas, taip ir jų sandara (vientisiniai/sudėtiniai) interpretuojama nevienodai. Sutariama, kad dvi savarankiškų žodžių formos (gali būti su prielinksniu) sudaro vientisinių ŽJ, tačiau įvairiai vertinamos sintaksinės konstrukcijos, susidarantiš arba prie priklausomojo, arba prie pagrindinio, arba ir prie vieno, ir prie kito dėmens prijungus naujas žodžių formas. Vieni visus šiuos atvejus laiko sudėtiniais ŽJ (LKG 3 17–20; Sirtautas, Grenda, 1988, 47). Kiti sudėtiniais vadina tik tokius ŽJ, kurių priklausomasis dėmuo turi sau priklausomų žodžių formų. Tokias konstrukcijas, kuriose prie pagrindinio dėmens jungiami du ir daugiau priklausomų žodžių, pastarieji tyrėjai traktuoja kaip ŽJ grandines, pabrėždami, kad tam tikrais atvejais sudėtinį ŽJ galima įžiūrėti ir tada, kai dvi ar kelios savarankiškų žodžių formos prijungiamos prie pagrindinio ŽJ dėmens – nelygu dėmenų suaugimo laipsnis ir semantinis vientisumas. Prie tokių išimčių paprastai priskiriama ir sudėtiniai pavadinimai (žr. Labutis, 1998, 51–52; Bunevičiūtė, 1999, 58, 158, 187).

3.3.2. Sudėtiniai atitikmenys yra daiktavardiniai ŽJ: jų, kaip ir kitų sudėtinių pavadinimų, pagrindinis dėmuo reiškiamas tik daiktavardžiu, pvz.: *pranešimų gaviklis* (*peidžeris*), *alkoholio tikrintuvas* (*alkotesteris*) (plg. Gaivenis, 1975, 60; Valeckienė, 1998, 120).

3.3.3. Sudėtiniais atitikmenimis, kaip ir kitais sudėtiniais pavadinimais, eina atributiniai ŽJ, kuriais pasakomas vienoks ar kitoks daikto (pažymimojo žodžio) apibūdinimas (pažyminys), nesiejamas su kalbėjimo aktu (plg. Ambrazas, 1986, 33; DLKG 556; Labutis, 1998, 90).

4. Dvižodžių sudėtinių atitikmenų raiška

4.1. Dauguma sudėtinių atitikmenų – net 84% (261 iš 308) – yra dvižodžiai. Vientisinių prijungiamųjų ŽJ, kuriais reiškiami tokie atitikmenys, dėmenys gali būti susiję derinimo, valdymo ir šliejimo sintaksiniais ryšiais (LKG 11).

4.2. Dvižodžiams atitikmenims būdingi tik du pirmieji santykių tipai: derinimas ir valdymas. Todėl skirtinos dvi tokių atitikmenų grupės: 1) derinamojo pažyminio; 2) valdomojo pažyminio. Pastarųjų tik keletu daugiau (136) nei derinamojo pažyminio atitikmenų (125). Pagal pažyminio raišką abiejose grupėse galima išskirti po keletą gramatinių konfigūracijų⁹.

4.2.1. Daiktavardinių junginių derinamoju pažyminiu gali eiti būdvardis ar bet kuris būdvardiškai vartojamas žodis – dalyvis, skaitvardis, įvardis (Labutis, 1998, 69). Tiriamųjų atitikmenų pažymimoju žodžiu eina būdvardis ir dalyvis. Tokie derinamojo pažyminio tipai būdingiausi ir sudėtiniam terminams (Gaivenis, 1975, 61–62).

4.2.1.1. Didžiausią pogrupį sudaro kokybinio būdvardžiu išreikšto **derinamojo pažyminio** skolinių atitikmenys (51), pvz.: *dailioji mankšta* (*šėipingas*), *amerikietiškas biliardas* (*boulingas*) [$A^k_x \leftarrow N_x$]¹⁰. Kiek mažiau – būdvardžiu su priesaga *-inis*, *-ė* išreikšto derinamojo pažyminio atitikmenų (43), pvz.: *žingsninė aerobika* (*stepas*), *apsauginės užuolaidos* (*žaliuzės*) [$A^{inis}_x \leftarrow N_x$]. Dar retesni – neveikiamosios rūšies dalyviu išreikšto derinamojo pažyminio atitikmenys (29), pvz.: *skrudinta duona* (*tostas*), *liekinamasis kvėpavimas* (*bodyfleksas*) [$P^p_x \leftarrow N_x$]. Mažiausiai – veikiamosios rūšies dalyviu išreikšto derinamojo pažyminio atitikmenų (2), pvz.: *valantis kremas* (*pilingas*), *valdantysis kompiuteris* (*serveris*) [$P^a_x \leftarrow N_x$]. Vienas iš pastarųjų atitikmenų – *valantis kremas* – vartosenos variantas (kalbos normų požiūriu veikiamoji rūšis keistina

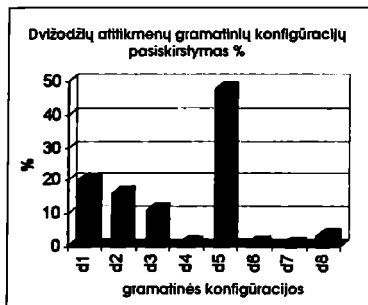
⁹ Dėl „gramatinės konfigūracijos“ sąvokos žr. (Gaivenis, 1975, 57–89).

¹⁰ Gramatinių konfigūracijų formulėse vartojami simboliai: **A** – būdvardis (**k** – kokybinis, **inis** – priesagos *-inis*, *-ė* vedinys, **s** – sudurtinis); **Adv** – prieveiksmis; **N** – daiktavardis; **P** – dalyvis (**p** – neveikiamoji rūšis, **a** – veikiamoji rūšis); **V** – veiksmazodis (**inf** – bendratis); **acc** – galininkas, **d** – naudininkas, **g** – kilmininkas.

neveikiamą). Kitas – į bendrąją vartoseną pakliuvęs terminas. Taigi galima teigti, kad veikiamoji rūšis sudėtiniams atitikmenims apskritai nebūdinga.

4.2.2. Valdomas pažyminy s gali būti reiškiamas kilmininku, įnagininku, naudininku, vietininku ir prielinksninėmis konstrukcijomis su šiais linksniais (Labutis, 1998, 69–72). Kaip labai produktyvus ŽJ struktūros tipas nurodomi daiktavardiniai junginiai su kilmininku (Labutis, 1998, 70). Tokie junginiai (126) sudaro ne tik dvižodžių SA valdomojo pažyminio bei visų dvižodžių SA daugumą (žr. 1 diagramą), bet ir apskritai didžiausią visų sudėtinių atitikmenų gramatinių konfigūracijų grupę (žr. 5 diagramą), pvz.: *rankos lenkimas (armrestlingas)*, *alkoholio tikrintuvas (alkotesteris)* [$N_g \leftarrow N$]. SA, kurių priklausomasis dėmuo būtų išreikštas kitais linksniais, nerasta.

1 diagrama

- d1: $A^k_x \leftarrow N_x$; d2: $A^{inis}_x \leftarrow N_x$; d3: $P^p_x \leftarrow N_x$;
 d4: $P^a_x \leftarrow N_x$; d5: $N_g \leftarrow N$; d6: $N \rightarrow antN_g$;
 d7: $N \rightarrow nuoN_g$; d8: $N \rightarrow suN_i$.

4.3. Dvižodžiai SA iš viso sudaro aštuonias gramatines konfigūracijas (jų pasiskirstymą pagal dažnumą žr. 1 diagramoje): iš jų keturias – derinamojo pažyminio SA ($A^k_x \leftarrow N_x$; $A^{inis}_x \leftarrow N_x$; $P^p_x \leftarrow N_x$; $P^a_x \leftarrow N_x$) ir keturias – valdomojo pažyminio SA ($N_g \leftarrow N$; $N \rightarrow antN_g$; $N \rightarrow nuoN_g$; $N \rightarrow suN_i$).

¹¹ ŽJ su prielinksninėmis konstrukcijomis vienu laikomi sudarytais šliejimo būdu (LKG 3 17), kitur – valdymo būdu: skiriamas linksninis ir prielinksninis valdymas (Balkevičius, 1963, 34–35; Ambrasas, 1986, 8; Sirtautas, Grenda, 1988, 39–41; DLKG 480–481; Balkevičius, 1998, 40; Labutis, 1998, 33–35).

¹² Yra keletas atitikmenų su prielinksniu *be*, kurie neina sudėtiniais pavadinimais, pvz.: *duty-free [parduotuvė] – [parduotuvė] be mokesčių*.

4.4. Palyginus bendrajai vartosenai priskirtinus dvižodžius SA ir specialiajai – dvižodžius sudėtinius terminus (ir vieni, ir kiti sudaro savo srities sudėtinių pavadinimų daugumą; plg. Gaivenis, 1975, 87), matyti tam tikrų skirtumų. Visų pirma, darantis SA panaudota mažiau lietuvių kalbos sistemos teikiamų galimybių: SA sudaro tik aštuonis, o sudėtiniai terminai – net dvidešimt tipų (Gaivenis, 1975, 60–65). Kitaip nei ST atveju, tarp dvižodžių SA nerasta tokių, kurių valdomasis pažymynys būtų išreikštas naudininko, įnagininko bei vietininko linksniais, konstrukcijomis su prielinksniais *be, iš, pagal*; nerasta šliejamųjų pažyminių, kurie ST reiškiami padalyviu, bendratimi, prieveiksniu; taip pat nerasta SA su opoziciniu pažyminiu (plg. Gaivenis, 1975, 63–64, 87). Tam įtakos galėjo turėti keletas veiksnių: apskritai imant, SA įvardijamos sąvokos vis dėlto paprastesnės nei reiškiamos ST; pagrindiniais SA dėmenimis dažniausiai eina konkretieji daiktavardžiai, kurie negali sudaryti tam tikrų konstrukcijų; kai kurios konstrukcijos tiesiog nepatogios bendrajai vartosenai.

Terminijoje dažnesni derinamojo pažyminio, o SA atveju – valdomojo pažyminio ŽJ (žr. Gaivenis, 1975, 86). Tai nėra netikėta: teigiama, kad derinamojo pažyminio junginiai geriau tinka sąvokų opozicijoms išskirti ir rūšiniams terminams daryti, o valdomojo pažyminio ŽJ dažniau įvardija tik pusiau terminologizuotas sąvokas (Gaivenis, 1975, 85–86). Tokiomis galima būtų laikyti daugumą SA reiškiamų sąvokų.

5. Daugiažodžių sudėtinių atitikmenų raiška

5.0. Kaip jau buvo minėta, daugiažodžiais atitikmenimis eina sudėtiniai ŽJ. V. Labutis pastebi, kad „dėmenų gausumas ypač būdingas junginiams, einantiems sudėtiniais pavadinimais <...> jų [t. y. dėmenų] gali būti iki 10 ar dar daugiau“ (Labutis, 1976, 58). Daugiažodžius sudėtinius atitikmenis sudaro daugiausia keturi dėmenys (tarp ST taip pat dažniausi 2–4 žodžiai pavadinimai, žr. Gajda, 1990, 97), tačiau tokių atitikmenų labai nedaug – tik penki (2%). Daugiau atitikmenų iš trijų dėmenų – keturiasdešimt du (14%).

5.0.1. Sudėtinių prijungiamųjų ŽJ keli dėmenys gali būti siejami šešiais – vienodais ar skirtingais prijungimo būdais (DLKG 484), iš kurių daugiažodžiams sudėtiniais atitikmenimis būdingi šie: derinimas su derinimu, valdymas su valdymu, derinimas su valdymu (valdymas su derinimu), derinimas su šliejimu bei šliejimas su valdymu.

5.1. Trižodžiai atitikmenys

5.1.1. Pagal pažyminio tipą trižodžiai atitikmenys skyla į dvi grupes: 1) atitikmenis, turinčius vieną (išplėstą arba sudėtinį) pažyminį; 2) atitikmenis, turinčius du pažyminius¹³.

¹³ Klasifikuojant pažyminius remtasi LKG 3 394–429.

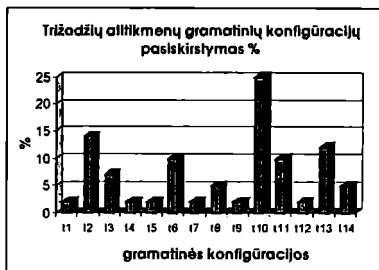
5.1.1.1. Keletas atitikmenų (7) turi išplėstą derinamąjį pažyminį. Jis dažniausiai (4 atvejai) išplečiamas prievoksmiu (pvz.: *gerai perkama knyga (bestselleris), geriausiai perkama daina (topas)* [Adv←P_x←N_x], rečiau (3 atvejai) – daiktavardžio galininko ar įnagininko linksniais, pvz.: *publiką įkaitinančios merginos (cheerleaders)* [N_{acc}←P_a←N_g]; *anglimis kūrenama krosnelė, anglimis kaitinama krosnelė (grilis)* [N_i←P_p←N_i] (plg. LKG 3 414–415). Pagrindinis tokių pažyminių dėmuo reiškiamas tik dalyviu. Vienintelis atitikmuo turi išplėstą šliejamąjį pažyminį: *kremas plaukams šalinti (depilatorius)* [N→(N_d←V_{int})]. Prie pažymimojo žodžio šliejama bendratis išplėsta tiesioginio objekto naudininku (plg. LKG 3 426–427).

5.1.1.1.1. Nemažai atitikmenų (22) turi sudėtinį valdomąjį pažyminį. Juo eina daiktavardinis junginys iš dviejų kilmininkų (plg. LKG 3 419). Pagrindinis pažyminio dėmuo yra daiktavardžio kilmininkas, o priklausomasis – daiktavardžio (10), būdvardžio (kokybinio) (4), su priesaga *-inis, -ė* (5) ar sudurtinio (1) ir dalyvio (2) kilmininkas, pvz.: *alkoholio kiekio matuoklis (alkotesteris), dokumentų naikinimo mašina (šrederis)* [(N_g←N_g)←N]; *populiariausių dainų sąrašas (čartas), smulkių grūdelių kremas (pilingas), anglosaksiško stiliaus aludė (pabas)* [(A_g^{ks}←N_g)←N]; *kompiuterinio pasaulio nusikaltėlis (hakeris), kanceliariinių reikmenų dėklė (organaizeris)* [(A_g^{inis}←N_g)←N]; *perkamiausių dainų sąrašas* [(P_p←N_g)←N].

5.1.1.2. Vienintelis atitikmuo turi du derinamuosius pažyminius, išreikštus sudurtiniu būdvardžiu ir neveikiamosios rūšies dalyviu: *ilgalaikė išperkamoji nuoma (lizingas)* [(A^s_x+P_p_x)←N_x]. Daugiau (11) yra atitikmenų, turinčių du nevienarūšius – valdomąjį ir derinamąjį pažyminius. Valdomasis pažymynys, kaip ir dvižodžių atitikmenų atveju, reiškiamas tik kilmininko linksniu, o derinamojo pažyminio raiška įvairesnė. Tai gali būti kokybinis būdvardis (6), pvz.: *kaitus reklamos paveikslėlis (baneris), trumpa spaudos konferencija (brifingas), gilusis odos valymas (pilingas)* [(A^k_x+N_g)←N_x]; būdvardis su priesaga *-inis, -ė* (3), pvz.: *natūriniai prekių mainai (barteris), elektroninė užrašų knygelė (organaizeris)* [(A^{inis}_x+N_g)←N_x]; neveikiamosios (1) ir veikiamosios rūšies dalyvis (1), pvz.: *skolintas dainos variantas (kaveris), judantis reklamos paveikslėlis (baneris)* [(P^{pa}_x+N_g)←N_x]. Greta pažymimojo žodžio visuomet esti valdomasis pažymynys – tokia nevienarūšių pažyminių eilė būdinga dabartinės kalbos sudėtiniams pavadinimams (Gaivenis, 1963, 5).

5.1.2. Trižodžiai SA iš viso sudaro keturiolika gramatinių konfigūracijų: iš jų keturias – derinamojo pažyminio SA (8 vnt.): (A^s_x+P_p_x)←N_x; Adv←P_p_x←N_x; N_{acc}←P_a←N_x; N_i←P_p_x←N_x; keturias – valdomojo ir derinamojo pažyminių SA (11 vnt.): (A^k_x+N_g)←N_x; (A^{inis}_x+N_g)←N_x; (P_p_x+N_g)←N_x; (P^a_x+N_g)←N_x; penkias – valdomojo pažyminio SA (22 vnt.): (N_g←N_g)←N; (A_g^k←N_g)←N; (A_g^{inis}←N_g)←N; (P_p_g←N_g)←N; (A_g^s←N_g)←N; vieną – šliejamojo pažyminio SA (1 vnt.): N→(N_d←V_{int}).

2 diagrama

- t1: $(A_x^s + PP_x) \leftarrow N_x$; t2: $(A_x^k + N_g) \leftarrow N_x$;
 t3: $(A_x^{inis} + N_g) \leftarrow N_x$; t4: $(PP_x + N_g) \leftarrow N_x$;
 t5: $(P_x^s + N_g) \leftarrow N_x$; t6: $Adv \leftarrow PP_x \leftarrow N_x$;
 t7: $N_{acc} \leftarrow P_x^s \leftarrow N_x$; t8: $N_i \leftarrow PP_x \leftarrow N_x$;
 t9: $N \rightarrow (N_d \leftarrow V_{inf})$; t10: $(N_g \leftarrow N_g) \leftarrow N$;
 t11: $(A_g^k \leftarrow N_g) \leftarrow N$; t12: $(A_g^s \leftarrow N_g) \leftarrow N$;
 t13: $(A_g^{inis} \leftarrow N_g) \leftarrow N$; t14: $(PP_x \leftarrow N_g) \leftarrow N$.

kad trižodžiams, kaip ir dvižodžiams SA, būdingiausias valdomasis pažymynys, ppr. reiškiamas kilmininko linksniu.

5.1.4. Trižodžių SA darybai iš įvairių įmanomų (jų nurodoma esant 56: žr. Gaivenis, 1968, 113) gramatinių konfigūracijų panaudota tik nedidelė dalis (14), ir toms pačioms atstovauja vos po vieną kitą SA (pavyzdžiui, vien produktyviausių trižodžių sudėtinų atitikmenų gramatinių konfigūracijų priskaičiuojama per 20). Skiriasi trižodžių SA ir tokių pat ST gramatinių konfigūracijų išsidėstymas pagal populiarumą (plg. Gaivenis, 1968, 113–118). Kaip ir dvižodžių, taip ir trižodžių SA daugumą sudaro ŽJ su valdomuoju pažyminiu, o ST – ŽJ su derinamuoju pažyminiu. Kaip jau buvo minėta, dauguma SA įvardijamų sąvokų yra pusiau terminologizuotos, kurios dažniau nei terminologizuotos reiškiamos valdomojo pažyminio ŽJ.

5.2. Keturžodžiai atitikmenys

5.2.1. Pagal pažyminio tipą keturžodžiai (5), kaip ir trižodžiai, atitikmenys skyla į dvi grupes: 1) atitikmenis, turinčius vieną (sudėtinį arba/ir išplėstą) pažyminį; 2) atitikmenis, turinčius du pažyminius (iš viso keturžodžiai atitikmenys sudaro keturias gramatines konfigūracijas).

5.2.1.1. Dauguma (4) keturžodžių atitikmenų turi vieną pažyminį. Trys iš jų – valdomąjį sudėtinį pažyminį, išreikštą kelių daiktavardžių kilmininku (*šokių muzikos*

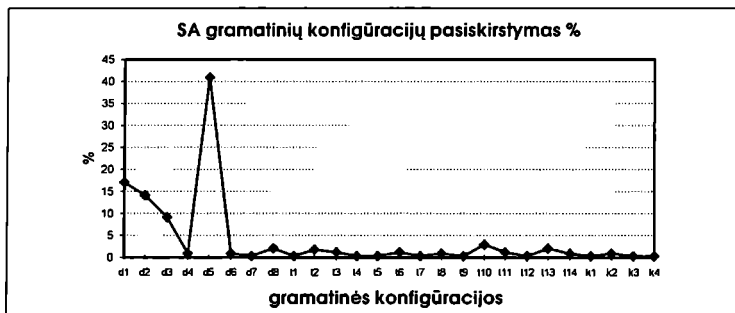
5.1.3. Kaip matyti iš 2 diagramos, dažniausi trižodžiai sudėtinio valdomojo pažyminio, kurio priklausomasis, kaip ir pagrindinis, dėmuo išreikštas daiktavardžio kilmininku, SA (t10). Beveik per pusę mažiau panašių į juos SA, kurių priklausomuoju sudėtinio pažyminio dėmeniu eina priesagos *-inis* vedinių kilmininkas (t13). Pastarieji tik nedaug lenkia tokius AS, kurių priklausomasis sudėtinio pažyminio dėmuo išreikštas kokybinio būdvardžio kilmininku (t11). Taigi beveik pusę (47%) trižodžių SA sudaro ŽJ, turintys valdomąjį pažyminį. Prie jų galima būtų priskirti ir tuos SA, kurie turi derinamąjį bei valdomąjį pažyminius (t2; t3; t4; t5: 22%), nes pastarasis yra semantiškai svarbesnis. Taigi galima teigti,

vakarų vedėjas (didžėjus) $[(N_g \leftarrow N_g \leftarrow N_g) \leftarrow N]$; iš jų du – dar išplėstą prieveiksmiu (geriausiai perkamų dainų sąrašas, labiausiai perkamų dainų sąrašas (čartas) $[(Adv \leftarrow P^p_g \leftarrow N_g) \leftarrow N]$); vienas atitikmuo turi dviem daiktavardžiais išplėstą vientisinį šliejamąjį pažyminį, išreikštą bendratimi: kremas odos plaukeliams šalinti (depilatorius) $[N \rightarrow (N_d \leftarrow N_g \leftarrow V_{int})]$.

5.2.1.2. Vienintelis keturžodis atitikmuo turi du – valdomąjį sudėtinį ir derinamąjį pažyminius: naujojo amžiaus naujoji muzika $[(N_g \leftarrow N_g) + A^k_x \leftarrow N_x]$.

6. Iš viso sudėtiniai atitikmenys sudaro dvidešimt šešias gramatines konfigūracijas: iš jų aštuonias – dvižodžiai SA, keturiolika – trižodžiai SA, keturias – keturžodžiai SA (jų pasiskirstymą procentais žr. 3 diagramoje).

3 diagrama

d1: $A^k_x \leftarrow N_x$; d2: $A^{inis}_x \leftarrow N_x$; d3: $P^p_x \leftarrow N_x$; d4: $P^a_x \leftarrow N_x$; d5: $N_g \leftarrow N$; d6: $N \rightarrow ant N_g$;
d7: $N \rightarrow nuo N_g$; d8: $N \rightarrow su N$; t1: $(A^k_x + P^p_x) \leftarrow N_x$; t2: $(A^k_x + N_g) \leftarrow N_x$; t3: $(A^{inis}_x + N_g) \leftarrow N_x$;
t4: $(P^p_x + N_g) \leftarrow N_x$; t5: $(P^a_x + N_g) \leftarrow N_x$; t6: $Adv \leftarrow P^p_x \leftarrow N_x$; t7: $N_{acc} \leftarrow P^a_x \leftarrow N_x$; t8: $N_i \leftarrow P^p_x \leftarrow N_x$;
t9: $N \rightarrow (N_d \leftarrow V_{int})$; t10: $(N_g \leftarrow N_g) \leftarrow N$; t11: $A^k_x \leftarrow N_g \leftarrow N$; t12: $(A^a_x \leftarrow N_g) \leftarrow N$;
t13: $A^{inis}_x \leftarrow N_g \leftarrow N$; t14: $P^p_g \leftarrow N_g \leftarrow N$; k1: $(N_g \leftarrow N_g \leftarrow N_g) \leftarrow N$; k2: $(Adv \leftarrow P^p_g \leftarrow N_g) \leftarrow N$;
k3: $(N_g \leftarrow N_g) + A^k_x \leftarrow N_x$; k4: $N \rightarrow (N_d \leftarrow N_g \leftarrow V_{int})$.

7. Sudėtinių atitikmenų priklausomųjų dėmenų funkcijos.

Raiškos priemonių konkurencija

7.1. Kaip jau buvo minėta, sudėtiniais atitikmenimis eina atributiniai ŽJ. Jie paprastai nurodo konkretesnę daikto pavadinimą nei atskiri žodžiai. Būtinybė konkretinti (siaurinti bei tikslinti) pažymimąjį žodį yra viena iš pagrindinių atributinių ŽJ

priklausomojo dėmens ypatybių (Bunevičiūtė, 1999, 27). Tokių ŽJ priklausomasis dėmuo rodo daikto ypatybę, savybę, priklausymą kam nors, išskirtinį požymį (Ambrazas, 1986, 33; Bunevičiūtė, 1999, 27; Labutis, 1998, 90; Sirtautas, Grenda, 1998, 90).

7.2. SA paprastai eina nusakomieji (apibūdinamieji) atributiniai ŽJ, kurių priklausomieji dėmenys dažniausiai apibūdina netiesiogiai. SA priklausomieji dėmenys (pažyminiai) dažniausiai nurodo išskirtines įvardijamos realijos ypatybes (*reklamos paveikslėlis/reklaminiis paveikslėlis (baneris), gerbėjų laikraštukas/mėgėjiškas laikraštukas (fanzinas), smulkių grūdelių kremas/kaukė su grūdeliais (pilingas)*), daug rečiau – paskirtį (*plaukų šalinimo kremas/kremas plaukams šalinti (depiliatorius), dezodorantas nuo prakaito (antiperspirantas)*), retai – medžiagą (*bulvių traškučiai (čipsai), aviziniai dribsniai (miusliai)*); kartais pažyminiai apibūdina SA įvardijamą daiktą pagal laiką (*ateities sandoris/išankstinis sandoris (fjučeris)*), erdvę (*baro, restorano šokėja (go-go)*), turi stiprinamąją reikšmę (*knygų knyga (bestseleris)*), objektyvų atspalvį (*strėlyčių mėtymas (dartsai), rankos lenkimas (armrestlingas)*)¹⁴.

7.3. Kaip matyti iš pateiktų SA pavyzdžių, tas pats daikto požymis gali būti reikšiamas skirtingomis kalbos priemonėmis. Dažniausia SA pažyminių raiškos priemonė – nusakomasis kilmininkas – kartais konkuruoja su priesagos *-inis* būdvardžių vediniais, labai retai – su priesagos *-iškas* būdvardžių vediniais, prielinksninėmis, bendraties konstrukcijomis. Nesant reikšmės skirtumo, bendrajai vartosenai ppr. patogesnė kilmininko konstrukcija (žr. Kniūkšta, 2001, 464).

7.3.1. SA kartais konkuruoja paprastosios ir įvardžiutinės būdvardžių (labai retai – dalyvių) formos, pvz.: *alternatyvi/alternatyvioji muzika (andergraundas), greitas/greitas maistas (fast-food), populiaris/populiarioji daina (hitas)*. Tokių SA pažyminiais dažniausiai reiškama ne daikto kokybė, o išskirtinė savybė, taigi tinkamesnė būtų įvardžiutinė forma (plg. Kaulakienė, 1973, 31). Kiek kitaip reikėtų žiūrėti į paprastąsias ir įvardžiutines formas, esančias dvižodžiuose ir trižodžiuose SA, pvz.: *kaitus reklamos paveikslėlis/kaičioji reklama (baneris), perkamiausių/perkamiausiųjų dainų sąrašas (čartas)*. Sudėtiniam pažyminiui pakanka ir paprastosios (*perkamiausių dainų sąrašas*), o vientisiniam tikslingiau vartoti įvardžiutinę formą.

7.3.2. Apskritai įvardžiutinėmis formomis nepiktinaudžiauama: jomis reiškiamma mažiau nei trečdalis derinamųjų pažyminių. Dažniau įvardžiutines formas turi dalyviai nei būdvardžiai (dalyvių paprastosios formos pusantro karto retesnės nei įvardžiutinės, o būdvardžių – net tris kartus): esti atvejų, kai ta pati realija įvardijama paprastuoju būdvardžiu arba įvardžiutiniu dalyviu, pvz., *oficialus/įgaliotasis atstovas (dileris)*. Dalyvių paprastosios formos paliekamos tik tam tikrais atvejais: išplėstiniam arba sudėtiniam pažyminyje (pvz.: *labai perkama knyga (bestseleris), anglimis kūrenama krosnelė (grilis), rūkytos mėsos patiekalas (barbekiu)*) bei SA su aukščiausiu dalyvio laipsniu, pvz., *perkamiausia knyga (bestseleris)*.

¹⁴ Dėl semantinio AJ skirstymo žr.: Bunevičiūtė, 1999; Labutis, 1998, 90–92; LKG 3 184–233.

8. Išvados

8.1. Bendrojoje vartosenoje funkcionuojantys ar/ir tokiai vartosenai teikiami leksikalizuotais žodžių junginiais išreikšti sudėtiniai skolinių atitikmenys sudaro beveik pusę (47%) visų tiriamų naujųjų skolinių atitikmenų. Toks intensyvus sudėtinių pavadinimų skverbimasis į bendrąją vartoseną sietinas su kalbos terminologizacija.

8.2. Sudėtinių atitikmenų daugumą sudaro bendrajai vartosenai tinkamiausi dvižodžiai pavadinimai (84%), už juos net penkis kartus retesni trižodžiai SA (14%), labai retai tepasitaiko keturžodžių SA (2%).

8.3. Iš viso sudėtiniai atitikmenys sudaro dvidešimt šešias gramatines konfigūracijas, iš jų aštuonias – dvižodžiai SA: $A^k_x \leftarrow N_x$; $A^{inis}_x \leftarrow N_x$; $PP_x \leftarrow N_x$; $P^a_x \leftarrow N_x$; $N_g \leftarrow N$; $N \leftarrow antN_g$; $N \leftarrow nuoN_g$; N su N ; keturiolika – trižodžiai SA: $(A^s_x + P^p_x) \leftarrow N_x$; $(A^k_x + N_g) \leftarrow N_x$; $(A^{inis}_x + N_g) \leftarrow N_x$; $(P^p_x + N_g) \leftarrow N_x$; $(P^a_x + N_g) \leftarrow N_x$; $Adv \leftarrow P^p_x \leftarrow N_x$; $N_{acc} \leftarrow P^a_x \leftarrow N_x$; $N_x \leftarrow P^p_x \leftarrow N_x$; $N \rightarrow (N_d \leftarrow V_{inf})$; $(N_g \leftarrow N_g) \leftarrow N$; $(A^k_x \leftarrow N_g) \leftarrow N$; $(A^s_x \leftarrow N_g) \leftarrow N$; $(A^{inis}_x \leftarrow N_g) \leftarrow N$; $(P^p_x \leftarrow N_g) \leftarrow N$; keturias – keturžodžiai SA: $(N_g \leftarrow N_g \leftarrow N_g) \leftarrow N$; $(Adv \leftarrow P^p_x \leftarrow N_g) \leftarrow N$; $(N_g \leftarrow N_g) + A^k_x \leftarrow N_x$; $N \rightarrow (N_d \leftarrow N_g \leftarrow V_{inf})$.

8.3.1. Produktyviausias SA raiškos modelis – dvižodės valdomojo pažyminio konstrukcijos su kilmininku [$N_g \leftarrow N$ (42%)]. Nuo pastarųjų produktyvumu žymiai atsilieka trys taip pat dvižodžiai, bet jau derinamojo pažyminio, SA gramatinės konfigūracijos [$A^k_x \leftarrow N_x$ (17%); $A^{inis}_x \leftarrow N_x$ (14%); $PP_x \leftarrow N_x$ (9%)], kurios, vis dėlto, palyginus su visomis kitomis (jos visos kartu sudaro tik 18%), vertintinos kaip gana produktyvios. Šių sintaksiškai paprasčiausių konstrukcijų dažniausiai pakanka norint lietuviškai įvardyti pusiau terminologizuotas naujaisiais skoliniais reiškiamas sąvokas. Vienu iš tinkamiausių būdų tokioms sąvokoms reikšti laikytinos nusakomojo kilmininko konstrukcijos – vienas iš produktyviausių bk žodžių junginių tipų.

8.4. Sudėtiniai atitikmenys pagal pagrindinių ir priklausomųjų dėmenų sintaksinius santykius skyla į tris grupes: valdomojo, derinamojo ir šliejamojo pažyminio sudėtinius atitikmenis. SA būdingiausias valdomasis pažyminys (56%), dažniausiai reiškiamas kilmininko linksniu (97%). Šiek tiek retesni derinamojo pažyminio SA (43%), kurie dažniau reiškiami būdvardžiais (72%) nei dalyviais (28%). Labai reti šliejamojo pažyminio SA (1%).

8.4.1. Sudėtinių atitikmenų pažyminiai beveik visuomet vartojami prepoziciškai – postpoziciniai pažyminiai sudaro tik 4,2% visų atvejų.

8.5. Sudėtiniais atitikmenimis paprastai eina nusakomieji (apibūdinamieji) atributiniai ŽJ, kurių priklausomieji dėmenys daiktą dažniausiai apibūdina netiesiogiai. SA pažyminiai dažniausiai nurodo išskirtines įvardijamos realijos ypatybes, daug rečiau – paskirtį, retai – medžiagą; kartais pažyminiai apibūdina SA įvardijamą daiktą pagal laiką, erdvę, turi stiprinamąją reikšmę, objektinę atspalvį.

COMPOSITE EQUIVALENTS OF NEW BORROWINGS

Summary

Equivalents of borrowings functioning in the common usage and/or proposed for the common usage and expressed in words combination constitute nearly half (47%) of all equivalents of new borrowings under investigation.

The majority of composite equivalents of borrowings are two-word denotations most suitable for the common usage (84%), whereas three-word equivalents of borrowings are five times rarer (14%), and four-word denotations are very rare (2%).

Composite equivalents of borrowings make up twenty-six grammatical configurations in total, eight of which are two-word equivalents, $A^k_x \leftarrow N_x$; $A^{inis}_x \leftarrow N_x$; $PP_x \leftarrow N_x$; $N \rightarrow \text{ant}N_x$; $N \rightarrow \text{nuo}N_x$; $N \rightarrow \text{su}N_x$; fourteen of which – three-word equivalents: $(A^k_x + A^k_x) \leftarrow N_x$; $(A^k_x + N_g) \leftarrow N_x$; $(A^{inis}_x + N_g) \leftarrow N_x$; $(PP_x + N_g) \leftarrow N_x$; $(P^a_x + N_g) \leftarrow N_x$; $PP_x \leftarrow N_x$; $N_{acc} \leftarrow P^a_x \leftarrow N_x$; N ; $PP_x \leftarrow N_x$; $N \rightarrow (N_d \leftarrow V_{int})$, etc.; and the remaining four – four-word equivalents: $(N_g \leftarrow N_g \leftarrow N_g) \leftarrow N$; $(Adv \leftarrow PP_x \leftarrow N_g) \leftarrow N$; $(N_g \leftarrow N_g) + A^k_x N_x$; $N \rightarrow (N_d \leftarrow N_g \leftarrow V_{int})$. The most productive model of composite equivalents is a two-word combination with the genitive [$N_g \leftarrow N$ (42%)]. In terms of productivity, these are well ahead of three other grammatical configurations of two-word equivalents, i.e. [$A^k \leftarrow N_x$ (17%); $A^{inis}_x \leftarrow N_x$ (14 per cent); and $PP_x \leftarrow N_x$ (9%)], which, nevertheless, are still rather productive in comparison with all the rest (which make up 18% altogether).

SUTRUMPINIMAI

- DLKG* – Dabartinės lietuvių kalbos gramatika / Red. V. Ambrasas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1997.
- DLKŽ₂* – Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. / Ats. red. J. Kruopas. Vilnius: Mintis, 1972.
- DLKŽ₃* – Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. / Vyr. red. S. Keinys. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993.
- DLKŽ₄* – Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. / Vyr. red. S. Keinys. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000.
- GK* – Gimtoji kalba.
- KK* – Kalbos kultūra.
- LKG 3* – Lietuvių kalbos gramatika. T. 3: Sintaksė / Ats. red. K. Ulvydas. Vilnius: Mintis, 1976.
- LKKN* – Lietuvių kalbos komisijos nutarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1998.
- LKŽ 1* – Lietuvių kalbos žodynas. T. 1. / Red. J. Balčikonis. Vilnius: 1968.

LITERATŪRA

Ambrasas V., 1986, Lietuvių kalbos sakinio sintaksinės ir semantinės struktūros vienetai. – Lietuvių kalbotyros klausimai, t. 25, 4–44.

Arakin, 1989 – Аракин В. Д. Сравнительная типология английского и русского языков. Москва: Просвещение.

Auksoriūtė A., 1996, Sudėtinių terminų vartosenos netikslumai. – Terminologija, t. 3, 47–49.

Balkevičius J., 1963, Dabartinės lietuvių kalbos sintaksė. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla.

- Balkevičius J.*, 1998, Lietuvių kalbos predikatinų konstrukcijų sintaksė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Briaukienė B.*, 2001, Petras Avlžonis ir jo lietuviškoji medicinos terminija. Daktaro disertacija. Kaunas.
- Bunevičiūtė L.*, 1999, Lietuvių kalbos atributinių junginių semantika ir struktūra. Daktaro disertacija. Vilnius.
- Danilenko*, 1977 – Даниленко В. П. Русская терминология: Опыт лингвистического описания. Москва: Наука.
- Gaivenis K.*, 1963, Sudėtinių terminų išdėstymo klausimu. – Kalbos kultūra, sąs. 5, 64–65.
- Gaivenis K.*, 1964, Būdingesni kilmininko vartojimo atvejai sudėtiniuose terminuose. – Kalbos kultūra, sąs. 6, 43–47
- Gaivenis K.*, 1967, Sudėtiniai terminai su prieveiksmiais ir dalyviniais dėmenimis. – Kalbos kultūra, sąs. 13, 71–72
- Gaivenis K.*, 1968, Iš 2 ir 3 dėmenų sudarytų sudėtinių terminų tipai dabartinėje lietuvių kalboje. – Lietuvos TSR Mokslo akademijos darbai, A serija, t. 3 (28), 109–120.
- Gaivenis K.*, 1975, Dvižodžiai sudėtiniai terminai dabartinėje lietuvių kalboje. – Lietuvių kalbotyros klausimai, t. 16, 57–89.
- Gaivenis K.*, 1983, Šis tas iš lietuviškos liaudinės specialiosios leksikos. – Lietuvių kalbotyros klausimai, t. 22, 4–16.
- Gaivenytė J.*, 2000a, Sudėtinių fizikos terminų motyvacija. – *Lituanistica*, t. 3–4 (43–44), 19–25.
- Gaivenytė J.*, 2000b, Sudėtinių fizikos terminų sinonimijos atvejai terminų žodynuose. – Kalbos kultūra, sąs. 73, 62–67
- Gajda S.*, 1990, Wprowadzenie do teorii terminu. Opole: Wyższa szkoła pedagogiczna.
- Genelytė A.*, 2001, Augalų pavadinimai, reiškiami pastoviaisiais žodžių junginiais. – *Lituanistica*, t. 3 (47), 31–38.
- Grammar*, 1998, The Oxford English Grammar / Ed. S. Greenbaum: Oxford University Press.
- Grinev*, 1995 – Гринев С. В. Введение в терминологическую терминологию. Москва: Издательство Московского университета.
- Kaulakienė A.*, 1973, Įvardžiutinių būdvardžių vartojimas sudėtiniuose terminuose. – Kalbos kultūra, sąs. 25, 27–31.
- Keinys S.*, 1999, Terminologija šiuolaikiniame gyvenime ir kalboje. – Leksika – socialinės raidos atspindys (Konferencijos pranešimai). Kaunas: Technologija, 66–68.
- Kemmer S.*, 1999, www.owl.net.rice.edu/~ling215/NewWords/
- Kniūkštis P.*, 2001, Kalbos vartoseną ir tvarkybą. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla.
- Kubņjakova*, 1972 – Кубрякова Е. С. Словообразование. – Общее языкознание. Москва: Просвещение, 59–389.
- Labutis V.*, 1976, Žodžių junginių problemos. Vilnius.
- Labutis V.*, 1994, Lietuvių kalbos sintaksė 1. Vilnius: VU leidykla.
- Labutis V.*, 1998, Lietuvių kalbos sintaksė. Vilnius: VU leidykla.
- Lejczyk W.*, 1998, Terminoznawstwo: przedmiot, metody, struktura. Białystok: Libra.
- Lyberis A.*, 1983, Žodžių atrankos problema „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“. – Lietuvių kalbotyros klausimai, t. 22, 147–154.
- Marcinkevičienė R.*, 1995, Kolokacija: tyrimo objektas, aspektai, metodai. – *Lituanistica*, t. 2, 40–54.
- Marcinkevičienė R.*, 2000, Terminografija ir tekstynas. – Terminologija, t. 6, 5–22.
- Marcinkevičienė R.*, 2001, Tradicinė frazeologija ir kiti stabilūs žodžių junginiai. – *Lituanistica*, t. 4, 81–98

- New Words*, 1997, *The Oxford Dictionary of New Words* / ed. E. Knowles. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Offord M.*, 2001, *French Words: Past, Present and Future*. Clevedon etc.: Multilingual Matters.
- Pažūsis L.*, 1989, Konvergencinė žodžių daryba. – *Kalbotyra*, t. 40 (1), 58–73.
- Rudaitienė V., Vitkauskas V.*, 1998, *Vakarų kalbų naujieji skoliniai*. Vilnius: Enciklopedija.
- Sirtautas V., Grenda Č.*, 1988, *Lietuvių kalbos sintaksė*. Vilnius: Mokslas.
- Urbutis V.*, 1978, *Žodžių darybos teorija*. Vilnius: Mokslas.
- Valeckienė A.*, 1998, *Lietuvių kalbos funkcinė gramatika*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Lietuvių kalbos institutas

Įteikta
2002-05-09